

Κοινές πρακτικές οδηγίες των ΕΣΕΠ-ΕΦΕΕ σχετικά με τους τρόπους προαγωγής της αποτελεσματικής ένταξης μεταναστών και προσφύγων διδασκομένων στην εκπαίδευση και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον των χωρών υποδοχής μέσω κοινών πρωτοβουλιών των κοινωνικών εταίρων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο

Βρυξέλλες, 2 Δεκεμβρίου 2019

Εισαγωγή

Δεδομένου του αυξανόμενου αριθμού των μεταναστών, των προσφύγων που μετακινούνται και των αιτούντων άσυλο που φτάνουν στα ευρωπαϊκά χερσαία και θαλάσσια σύνορα αναζητώντας καταφύγιο και προστασία από τους πολέμους, τις διώξεις ή τις φυσικές καταστροφές, η ΕΣΕΠ και η ΕΦΕΕ αναγνωρίζουν τις νέες προκλήσεις με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπα τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των χωρών μας και το προσωπικό στον χώρο της εκπαίδευσης. Η αυξανόμενη πολυμορφία των κοινωνιών μας απαιτεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην προαγωγή της ένταξης και των κοινών αξιών στις σχολικές μονάδες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα για την καταπολέμηση όλων των μορφών μισαλλοδοξίας, κοινωνικού αποκλεισμού και ξενοφοβίας. Επίσης, απαιτεί την ύπαρξη τρόπων μάθησης που καλύπτουν τις διαφορετικές ανάγκες, ικανότητες και δυνατότητες της πολύμορφης ομάδας των διδασκομένων προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι διδασκόμενοι αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους και ανακαλύπτουν τα ταλέντα τους. Σε αυτό το πλαίσιο, δημιουργούνται νέες απαιτήσεις απέναντι στη διοίκηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των ιδρυμάτων κατάρτισης, καθώς και απέναντι στους δασκάλους, τους εκπαιδευτές, τη διοίκηση των σχολικών μονάδων και το εκπαιδευτικό προσωπικό υποστήριξης που εργάζεται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα κατάρτισης. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για κοινές πρωτοβουλίες των κοινωνικών εταίρων σε αυτό το πεδίο, η Ευρωπαϊκή Συνδικαλιστική Επιτροπή Εκπαιδευτικών (ΕΣΕΠ) και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εργοδοτών στην Εκπαίδευση (ΕΦΕΕ) ανέπτυξαν κοινές πρακτικές οδηγίες σχετικά με την προαγωγή της αποτελεσματικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων διδασκομένων στην εκπαίδευση και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον των χωρών υποδοχής στο πλαίσιο του κοινού τους προγράμματος με τίτλο «*Ευρωπαϊοί Τομεακοί Κοινωνικοί Εταίροι για την προαγωγή της αποτελεσματικής ένταξης μεταναστών και προσφύγων στην εκπαίδευση*» VS/2017/0368. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε την

περίοδο 2017-2019 στο πλαίσιο του κοινού προγράμματος εργασίας του Ευρωπαϊκού Τομεακού Κοινωνικού Διαλόγου στον χώρο της Εκπαίδευσης (ESSDE) και λαμβάνει υπόψη τις κοινές εργασίες που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της Επιτροπής του ESSDE.

Οι κοινές πρακτικές οδηγίες αξιοποιούν τις δραστηριότητες του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας¹, της ηλεκτρονικής δημοσκόπησης μεταξύ των οργανώσεων μελών της ΕΣΕΠ και της ΕΦΕΕ και των συνεντεύξεων των κοινωνικών εταίρων σε τρεις χώρες (Βέλγιο - Φλαμανδική Περιοχή, Σερβία και Ισπανία) και δύο διαδραστικών εκπαιδευτικών σεμιναρίων σε Δανία και Κύπρο, καθώς και το Τελικό Συνέδριο που διοργανώθηκε στις Βρυξέλλες. Κατά τη διάρκεια αυτών των εκδηλώσεων, οι κοινωνικοί εταίροι στην εκπαίδευση συνεισέφεραν ενεργά στην αναγνώριση προτεραιοτήτων και τόνισαν την ανάγκη ανάπτυξης συνεργιών με ένα ευρύτερο φάσμα εταίρων προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες των νεοαφιχθέντων μεταναστών και προσφύγων διδασκομένων και να προαχθεί η αποτελεσματική ένταξή τους. Ως εκ τούτου, οι συζητήσεις τους εστίασαν σε τρία πεδία που απαιτούν συντονισμένες ενέργειες από ένα ευρύ φάσμα φορέων.

Πρώτον, στις γενικές εκπαιδευτικές πολιτικές που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος που βελτιώνει το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα για όλους και μειώνει το χάσμα μεταξύ των διδασκομένων που προέρχονται από διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, προάγοντας παράλληλα την ένταξη και την κοινωνική συνοχή. Οι πολιτικές αυτές εφαρμόζονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών και στοχεύουν σε δασκάλους, εκπαιδευτές, τη διοίκηση των σχολικών μονάδων και το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό υποστήριξης, μαθητές, συνδικαλιστικές οργανώσεις στον χώρο της εκπαίδευσης και εργοδότες στον χώρο της εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων. Δεύτερον, στις εκπαιδευτικές πολιτικές που στοχεύουν σε μετανάστες και πρόσφυγες για την κάλυψη των ειδικών αναγκών του πληθυσμού των διδασκομένων μεταναστών συνολικά (γλωσσικές δεξιότητες, κοινωνικοσυναισθηματικές ικανότητες κ.ά.). Τρίτον, με στόχο να ευνοηθεί η ένταξη στο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο των χωρών υποδοχής, σε μια δέσμη πολιτικών που απευθύνονται στην κοινότητα και το κοινωνικό περιβάλλον.

Στόχος

Οι οδηγίες στοχεύουν, σε πρώτο στάδιο, στους εργοδότες και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στον χώρο της εκπαίδευσης στην Ευρώπη και τα συνδεδεμένα μέλη τους προκειμένου να εξεταστούν σε τρία επίπεδα: σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο για τη ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων. Στόχος τους είναι να συνδράμουν τους κοινωνικούς εταίρους στην εκπαίδευση και τα συνδεδεμένα μέλη τους στην ανάπτυξη συγκεκριμένων προσεγγίσεων και δράσεων προκειμένου να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση μεταξύ των αρμόδιων ενδιαφερόμενων φορέων αναφορικά με τη σημασία της ανάπτυξης στρατηγικών για την αποτελεσματική ένταξη των μεταναστών και προσφύγων διδασκομένων στην

¹ Bunar, N. 'Promoting effective integration of migrants and refugees in education. Experiences from Spain, Serbia and Belgium' (Προάγοντας την αποτελεσματική ένταξη μεταναστών και προσφύγων στην εκπαίδευση. Εμπειρίες από την Ισπανία, τη Σερβία και το Βέλγιο), ΕΣΕΠ και ΕΦΕΕ, 2019.

<https://bit.ly/2pbcJ9B>

εκπαίδευση και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον των χωρών υποδοχής μέσω κοινών πρωτοβουλιών των κοινωνικών εταίρων. Ουσιαστικά, οι εν λόγω οδηγίες επιδιώκουν να βοηθήσουν τις εκπαιδευτικές αρχές, τους εργοδότες και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στον χώρο της εκπαίδευσης και τα μέλη αυτών να προαγάγουν την αποτελεσματική ένταξη υιοθετώντας μια προσέγγιση που εστιάζει στα ανθρώπινα δικαιώματα και το παιδί, με απώτερο στόχο να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση για όλους και η ίση πρόσβαση σε ευκαιρίες στο μέλλον.

Σε αντίθεση με την υιοθέτηση μιας ενιαίας προσέγγισης για όλους, η εν λόγω δέσμη οδηγιών πρέπει να γίνει κατανοητή ως ένα εργαλείο αξιολόγησης και προσαρμογής στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές συνθήκες.

Ορισμοί

Στο πλαίσιο των διαπιστώσεων της ερευνητικής έκθεσης και σύμφωνα με τις διεξαχθείσες εργασίες, η βασική έννοια και ομάδα στην οποία απευθύνονται οι παρούσες Κοινές Οδηγίες είναι η ομάδα των *νεοαφιχθέντων παιδιών μεταναστών και προσφύγων*² (ή των νεοαφιχθέντων μαθητών εάν αναφερόμαστε αυστηρά στην εκπαίδευση). Η έκθεση διασαφηνίζει ότι η έννοια περιλαμβάνει τους μετανάστες, καθώς τα παιδιά πρόσφυγες είναι εξ ορισμού μετανάστες και οι μαθητές μετανάστες που δεν είναι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν συχνά στις σχολικές μονάδες τις ίδιες προκλήσεις με τα παιδιά πρόσφυγες (Rutter 2006, αναφορά στο κείμενο του Bunar, 2019). Χρησιμοποιώντας ρητά τη λέξη «*πρόσφυγας*», οι Κοινές Οδηγίες ακολουθούν την ερευνητική έκθεση προβάλλοντας την ιδιαίτερα δύσκολη κατάσταση των παιδιών προσφύγων στην εκπαίδευση και τα συστήματα ασύλου στην Ευρώπη, καθώς και τις εμπειρίες τους σε σχέση με τις εσωτερικές μετακινήσεις.

Πρακτικές οδηγίες

Αναφορικά με τη **γενική εκπαιδευτική πολιτική**, τονίζουμε την ανάγκη για δράση των κοινωνικών εταίρων στην εκπαίδευση με στόχο:

Σε **ευρωπαϊκό επίπεδο**:

- Να ταχθούν δυναμικά υπέρ της ενίσχυσης, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, του συντονισμού των ενεργειών ανταπόκρισης στις προκλήσεις της μετανάστευσης.
- Να προωθήσουν τη δημιουργία ενός θετικού αφηγήματος για την πολυμορφία και την ένταξη και να θεωρήσουν την πολυμορφία ως προστιθέμενη αξία ενάντια σε κάθε μορφή ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Σε **εθνικό επίπεδο**:

- Να αναπτύξουν εθνικές στρατηγικές ένταξης.
- Να εγγραφθούν ένα νομικό πλαίσιο που εξασφαλίζει την πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση για όλους.

²Η, εν συντομία, *νεοαφιχθέντα παιδιά*.

- Να αναπτύξουν προγράμματα σπουδών κατόπιν διαβούλευσης με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις οργανώσεις εργοδοτών στην εκπαίδευση για την προώθηση της ένταξης³, της πολυμορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου στα σχολεία και την κοινωνία.
- Να αντιμετωπίσουν τον διαχωρισμό από νεαρή ηλικία. Σε αυτό το σημείο, η ποιοτική νεαρή παιδική ηλικία παίζει σημαντικό ρόλο.
- Να συμπεριλάβουν μια συνιστώσα που εστιάζει στις πολυπολιτισμικές πτυχές της εκπαίδευσης κατά την αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών και σε συνεχή μαθήματα επαγγελματικής εξέλιξης.
- Να αυξήσουν την ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού και του διευθυντή σχολικής μονάδας και να ανταμείβουν το έργο εκπαιδευτικών και διευθυντών σχολικών μονάδων για την ένταξη.
- Να εξασφαλίσουν την πραγματοποίηση επαρκών επενδύσεων στην εκπαίδευση για την ικανοποίηση των αναγκών μιας πολύμορφης κοινωνίας.

Σε τοπικό επίπεδο:

- Να αναπτύξουν ένα περιβάλλον στην αίθουσα διδασκαλίας που στόχο έχει να λειτουργεί ως κοινότητα μάθησης για τους εκπαιδευτικούς και να αναπτύσσει τις διαδικασίες συνεχούς και συλλογικής μάθησής τους.
- Να ικανοποιήσουν τις κοινωνικές και συναισθηματικές ανάγκες των μαθητών.
- Να αναπτύξουν έναν κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας που περιλαμβάνει στοιχεία πολυμορφίας.

Αναφορικά με τις **πολιτικές για την ένταξη μεταναστών και προσφύγων**, τονίζουμε την ανάγκη δράσης των κοινωνικών εταίρων στην εκπαίδευση με στόχο:

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο:

- Να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση και να προωθήσουν περισσότερο εργαλεία όπως την πρωτοβουλία του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Ευρωπαϊκό διαβατήριο για τα προσόντα των προσφύγων» για όλους τους τομείς της εκπαίδευσης με στόχο την αναγνώριση δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτώνται σε διαφορετικά (εθνικά) εκπαιδευτικά συστήματα και το οποίο αναγνωρίζεται σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ.
- Να ταχθούν υπέρ της ενίσχυσης της διακυβερνητικής συνεργασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι χώρες καταγωγής μπορούν να παράσχουν πληροφορίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις χώρες υποδοχής κατά την προσαρμογή των παιδαγωγικών προσεγγίσεων.
- Να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερα τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που προκύπτουν σε σχέση με τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες.

Σε εθνικό επίπεδο:

³ Ένταξη: Σύμφωνα με τον ορισμό της UNESCO, κατά τον οποίο η πολυμορφία είναι πλούτος.

- Να παρέχουν συνεχή επαγγελματική εξέλιξη και αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών για τη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων και παιδαγωγική για την εκμάθηση δεύτερης γλώσσας.
- Να προαγάγουν την πρόληψη του διαχωρισμού στις αίθουσες διδασκαλίας και την ταχεία ένταξη στη βασική εκπαίδευση.
- Να προσεγγίσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες μεμονωμένα, ξεκινώντας από την αξιολόγηση και την αναγνώριση αποκτηθεισών ικανοτήτων σε προηγούμενο χρόνο από δασκάλους που έλαβαν ειδική εκπαίδευση για αυτόν τον σκοπό.
- Να προαγάγουν την εφαρμογή ευέλικτων τρόπων μάθησης για τους ενήλικες που αντιστοιχούν στις συγκεκριμένες ανάγκες τους, συνυπολογίζοντας τις διαφορετικές ηλικιακές ομάδες.
- Να διασφαλίσουν ότι οι ενήλικες που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες δια βίου μάθησης, μεταξύ αυτών σε ευκαιρίες εκμάθησης της γλώσσας στη χώρα υποδοχής.
- Να παρέχουν στοιχεία και έρευνα για να υπογραμμιστεί ότι η ποιοτική και δομημένη διδασκαλία στη μητρική γλώσσα δεν επηρεάζει την εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας.
- Να προαγάγουν τη χρήση της πρώτης γλώσσας (μητρικής) ως μέσο κατανόησης, επικοινωνίας και μάθησης.
- Να παρέχουν πρόσβαση στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού σε μετανάστες και πρόσφυγες δασκάλους, χρησιμοποιώντας την επαγγελματική εμπειρία τους προς όφελος των παιδιών/διδασκομένων μεταναστών και προσφύγων, της σχολικής μονάδας και της εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Να στηρίξουν τις σχολικές μονάδες με μαθητές που προέρχονται από μειονεκτικό περιβάλλον με επαρκή οικονομική υποστήριξη και ανθρώπινους πόρους.

Σε τοπικό επίπεδο:

- Να χρησιμοποιήσουν ή/και να ενισχύσουν τον ρόλο κατάλληλα εκπαιδευμένου και καταρτισμένου προσωπικού υποστήριξης και βοηθών καθηγητών ξένων γλωσσών για την ανάπτυξη και διατήρηση αποτελεσματικών δεσμών μεταξύ των παιδιών και των οικογενειών τους αφενός και των σχολικών μονάδων αφετέρου.
- Να συνυπολογίσουν τις ανάγκες των παιδιών μεταναστών και προσφύγων στην αίθουσα διδασκαλίας, κάτι που απαιτεί σε ορισμένο βαθμό την παροχή περιθωρίων σε επίπεδο προγράμματος σπουδών, ευελιξία προσαρμογής των οργανωτικών δομών και επαγγελματική αυτονομία των εκπαιδευτικών και της διοίκησης των σχολικών μονάδων.
- Να αναγνωρίσουν και να αξιολογήσουν τις προηγούμενες εμπειρίες επίσημης και ανεπίσημης μάθησης και ατομικών ικανοτήτων.
- Να αναπτύξουν προγράμματα αρχικής ατομικής αξιολόγησης για τους νεοαφιχθέντες που αξιολογούν τις προηγούμενες εμπειρίες τους με στόχο την ανάπτυξη ατομικών προγραμμάτων μάθησης για ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς.

- Να παρέχουν επιπρόσθετη υποστήριξη στα παιδιά μετανάστες και πρόσφυγες ώστε να αποφευχθεί η πρώιμη σχολική εγκατάλειψη.

Αναφορικά με τις **κοινωνικές και κοινοτικές πολιτικές**, τονίζουμε την ανάγκη για δράση των κοινωνικών εταίρων στην εκπαίδευση με στόχο:

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο:

- Να προαγάγουν την εφαρμογή μιας ολιστικής, ολοκληρωμένης και καλά δομημένης προσέγγισης της μετανάστευσης και ένταξης από όλους τους αρμόδιους Επιτρόπους και τις αρμόδιες Γενικές Διευθύνσεις, καθώς και μεταξύ των εθνικών κυβερνήσεων και των συνθέσεων του Συμβουλίου.

Σε εθνικό επίπεδο:

- Να προαγάγουν την ανάπτυξη μιας ισχυρής εθνικής στρατηγικής, δέσμευσης και στενής συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό), συμπεριλαμβανομένων όλων των συναφών πεδίων πολιτικής, όπως τα πεδία εσωτερικών υποθέσεων και ένταξης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, απασχόλησης και κοινωνικών υποθέσεων, στέγασης και υγειονομικής περίθαλψης.
- Να αναγνωρίσουν και να ενσωματώσουν την άποψη των κοινωνικών εταίρων και άλλων αρμόδιων ενδιαφερόμενων φορέων σε πολιτικές που στοχεύουν στη μείωση του ενδεχόμενου σχολικού διαχωρισμού ανάλογα με την περιοχή διαμονής των μεταναστών και προσφύγων.
- Να αναπτύξουν αντιρατσιστικές και αντιξενοφοβικές εκστρατείες και πολιτικές για τη μείωση των περιστατικών αντικοινωνικής συμπεριφοράς.
- Να παρέχουν πληροφορίες στις κοινότητες υποδοχής σχετικά με τους μετανάστες και τους πρόσφυγες για τη δημιουργία μιας διαδικασίας που χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και καθησυχάζει τις ανησυχίες της κοινότητας.

Σε τοπικό επίπεδο:

- Να υποστηρίξουν τη συνεργασία μεταξύ της σχολικής κοινότητας και των γονέων. Η ισχυρή σχέση οικογένειας-σχολείου αναφορικά με τις σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων σε σχέση με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση και οδηγεί σε βελτίωση της επίτευξης των στόχων, αυξημένη συμμετοχή, μείωση των προβληματικών συμπεριφορών και αύξηση των θετικών συμπεριφορών.
- Να συνεργαστούν και να έχουν επαφή με τις κρατικές υπηρεσίες, τους γονείς και τις οικογένειες ως πολύτιμους εταίρους για την προαγωγή της αμοιβαίας κατανόησης, του σεβασμού των διαφορετικών απόψεων και του διαπολιτισμικού διαλόγου σε σχέση με την ένταξη των νεοαφιχθέντων μεταναστών και προσφύγων διδασκομένων.
- Να βελτιώσουν την κατανόηση του εργασιακού πλαισίου αναφοράς μεταξύ του εξειδικευμένου προσωπικού (κοινωνικοί λειτουργοί, μεταφραστές, ψυχολόγοι) και των δασκάλων, εκπαιδευτών και της διοίκησης των σχολικών μονάδων και

του λοιπού εκπαιδευτικού προσωπικού στα σχολεία προκειμένου να καλυφθούν οι κοινωνικοσυναισθηματικές και πρακτικές ανάγκες των παιδιών.

- Να εφαρμοστεί μια ολιστική προσέγγιση των αναγκών του παιδιού. Σε αυτό το σημείο, η διυπηρεσιακή συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων στην κοινότητα είναι βασικός παράγοντας και στους φορείς αυτούς συμπεριλαμβάνονται οι τοπικές οργανώσεις και ΜΚΟ που στοχεύουν στην ανάπτυξη κοινοτήτων χωρίς αποκλεισμούς, π.χ. μέσω της παροχής και πρόσβασης σε δραστηριότητες μετά το σχολικό ωράριο, άτυπη εκπαίδευση, νομικές συμβουλές και υποστήριξη κ.ά.

Επιπλέον, ο Ευρωπαϊκός Τομεακός Κοινωνικός Διάλογος στον χώρο της Εκπαίδευσης δεσμεύεται για την από κοινού παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής των κοινών πρακτικών οδηγιών μέσω της κοινής αξιολόγησης της εφαρμογής και της σύνταξης έκθεσης που θα παρουσιαστεί στη συνεδρίαση της Επιτροπής Ευρωπαϊκού Τομεακού Κοινωνικού Διαλόγου για τον χώρο της Εκπαίδευσης το 2021.

Οι παρούσες Κοινές Πρακτικές Οδηγίες υιοθετήθηκαν από την ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Τομεακού Κοινωνικού Διαλόγου στον χώρο της Εκπαίδευσης (ESSDE) κατά τη συνεδρίαση της 2^{ας} Δεκεμβρίου 2019.

Βρυξέλλες, 2 Δεκεμβρίου 2019

Daniel Wisniewski
Γενικός Γραμματέας, EFEE

Susan Flocken
Διευθύντριας Ευρώπης, ΕΣΕΠ